

2. LÉKAŘSKÁ FAKULTA
UNIVERZITA KARLOVA

Vývojové fenomény

Mgr. et Mgr. Jaromír Škoda (jaromir.skoda@lfmotol.cuni.cz)

Osnova

I. Adaptace

- I. Obecně
- II. Proces adaptování
- III. Příklady
- IV. Shrnutí

II. Somatizace

- I. Reagování
- II. Příklady
- III. Další pojmy a shrnutí

III. Disociace

- I. Obecně
- II. Svalové krunýře
- III. Vztah k psychosomatice

2. LÉKAŘSKÁ FAKULTA
UNIVERZITA KARLOVA

I. Úvod

Věky dospívání

- novorozenec do 1. měsíce
- kojeneček do 1. roku
- batole do 3. roku
- předškolák do 6. roku
- mladší školní do 11. roku (školní docházka)

dále vliv sekulární akcelerace (každou generaci se posouvá = roky nepřesně)

- starší školní, puberta do 15. roku
 - od první menarché/výronu po reprodukční schopnost
- dorost, adolescence do 18. roku
 - specifikace postavy, dozrání genitálů u chlapců, dozrání osobnosti cca v 20. letech

Vývoj

= změny struktury

vlastnosti

- nevratnost
- zákonitost
- determinismus vnitřní a vnější
- k dokonalejšímu – kvalitativní

=> pokud není jen kvantitativní, musí být diskontinuální (představte si to jako schody – stoupá to, ale má to vývojová stadia

- vývojová stadia = konzistentní výskyt jevů typických pro daný věk

tempo x strop je přibližně shodné (x IQ, patologie)

výrazné snížení tempa znamená snížení i stropu

=> pokud dítě něco s tolerancí nestihne, nikdy to zcela nedožene

2. LÉKAŘSKÁ FAKULTA
UNIVERZITA KARLOVA

II. Od novorozence k batoletí

APGAR

APGAR SCORING SYSTEM

	0 Points	1 Point	2 Points	Points totaled
Activity (muscle tone)	Absent	Arms and legs flexed	Active movement	
Pulse	Absent	Below 100 bpm	Over 100 bpm	
Grimace (reflex irritability)	Flaccid	Some flexion of Extremities	Active motion (sneeze, cough, pull away)	
Appearance (skin color)	Blue, pale	Body pink, Extremities blue	Completely pink	
Respiration	Absent	Slow, irregular	Vigorous cry	

Severely depressed	0-3
Moderately depressed	4-6
Excellent condition	7-10

Reflexy

základní neurologická výbava (x jiní savci)

dokončenost základu kolem 5. měsíce (x prenatální)

primitivní reflexy – cca do 1 roku mizí v závislosti na CNS, jinak patologie

- plavací
- uchopovací
- chůzový
- tonicko-šíjový
- pátrací
- plazivý
- Babinského
- Moroův
- Landaův

Newborn Reflexes

Reflex	What it looks like	Why does it happen?
 Rooting	Baby turns their head and opens their mouth in response to something touching or brushing against their cheek	Helps baby locate mama's nipple in preparation to breastfeed
 Suck	Baby sucks automatically after object touches mouth	Helps them know how to eat
 Moro	Baby suddenly throws their arms out and then pulls them back in, as if startled	A protective response to sudden movements or loud noises
 Tonic neck	Baby extends their arm and leg on one side while flexing the opposite arm and leg	Helps develop their hand-eye coordination and overall body awareness
 Grasp	Baby grasps tightly after stroking palm	Helps babies develop their hand-eye coordination and motor skills
 Stepping	Baby moves legs in a stepping motion when held upright with their feet touching a flat surface	Helps develop the ability to walk and stand as they grow older

@mommy.labornurse

2. LÉKAŘSKÁ FAKULTA
UNIVERZITA KARLOVA

Gesell (neuromotoricky)

1. Princip vývojového směru
 - a. kefalo-kaudální – od hlavy k chodidlům
 - b. proximo-distální – od centra k dlaním, chodidlům
 - c. ulno-radiální – úchop od malíčku k palci
2. Princip proplétání – např flexory x extensory (pak vývojový regres)
3. Princip funkční asymetrie – cykly, nakonec specializace P x L cca 3r
4. Individualizace – interakce mezi obecným a vlastním „stylem“
5. Autoregulace – najde vlastní pravidelnosti

Mahlerové separační proces (intersubjektivní)

1. Normální autismus (1. měsíc) – své potřeby
2. Normální symbióza (3. měsíc) – odlišuje okolí
3. Separace a individuace
 - diferenciaci (4. – 10. m) – matka x jiní lidé (1. separační úzkost)
 - procvičování (10. – 16. m) – gravituje kolem matky – utíká a vrací se
 - reapproachment (16. – 25. m) – k lidem, zapojuje matku (2. separační úzkost)
 - individuace (25. – 36. m) – matka integrována jako stálý objekt – separace OK

Ainswothové attachment (intersubjektivní)

Typy – jistý x nejistý

Ad jistý – dítě jisté u matky, hraje si. Zneklidněné při jejím odchodu, pak lehce utižitelné při návratu.

Ad nejistý

1. vyhýbavý – dítě nepreferuje matku před jinou osobou. Může být rozrušené při jejím vzdálení.
2. rezistentní – potřebují matku, ale současně odmítavé, při vzdálení odchod, po návratu vzdor, odmítání.

2. LÉKAŘSKÁ FAKULTA
UNIVERZITA KARLOVA

III. od novorozence k adolescenci

Piaget 1 (kognitivní)

pozn. lépe než kognitivní, je jeho pojem geneticko-epistemologický

Senzomotorické (0–2 roky)

- koordinace smyslů a motorické odpovědi s cílem.
- cílem období = interakce s objektem

Preoperační

Symbolické (2–4)

- vytvoření symbolů – jazyk označuje objekt (slovo už není věc, symbolická hra)
- cílem = interakce se symbolikou, období *teorie mysli* = lhaní, oddělení se

Intuitivní (4–7)

- vytvoření tříd – kvantifikátory někteří x všichni, silná imaginace (transduktivní – v podstatě vyhodnocuje realitu na základě první věci, co vidí)
- cílem – oddělní vlastnosti od objektu (= možnost konceptualizace)

Piaget 2 (kognitivní)

Konkrétní operace (7–11)

- konceptualizace hotova, aplikovatelná na konkrétní situace = rozumí zcela časoprostoru, kvantifikaci, ale pouze v přímé interakci.
- cílem sociální vnoření – členem třídy = výkonové skupiny

Formální operace (11+)

- vývoj završen formalizací konceptů – tzn. dokáže operovat s formou bez obsahu. Jinými slovy abstrahovat, jinými slovy myslet o symbolech symbolicky (např. $x + y = z$)
- cílem schopnost myslet o myšlení ostatních

pozn. každá fáze doprovázená egocentrismem – když se dostaneme na novou úroveň jsme v ní naprosto nejhorší. Nevíme jak zacházet s nově nabytou schopností. Např. puberták si je najednou dobře vědom, že ostatní nezávisle přemýšlí a myslí si o lidech sám něco – vyděsí se a začne hlavně řešit, co si o něm ostatní myslí. Nedokáže si ještě představit, že je všem ukradený.

Freud 1 (psychosexuální)

Orální 0–1 let

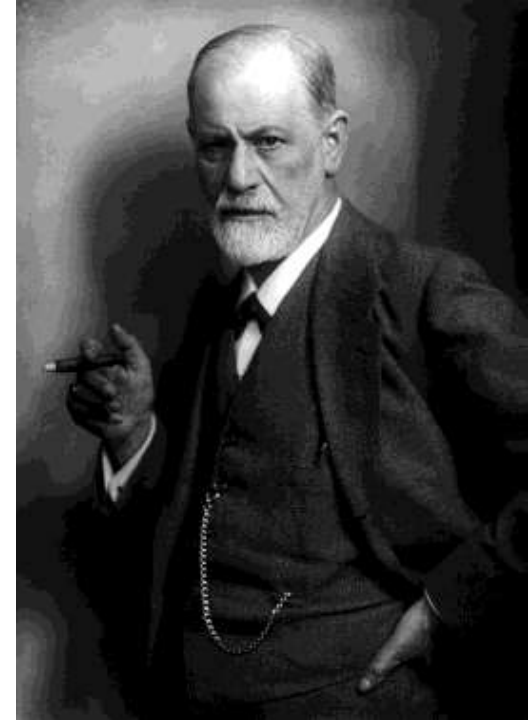
- slast v orální oblasti, základ intimity
- fixace závislostní, orální stimulace

Anální 2–3

- slast v anální oblasti, základ kreativity
- fixace obsesivní, anankastická, retence (včetně oscilace hromadivosti x vypouštění)

Falická 3–6

- slast v oblasti genitálu (u dívek závist, kompenzatorní chování), Oidipský komplex
- fixace v poruchy sexuální identity, cílem je vytěsnit lásku k rodiči opačného pohlaví

Freud 2 (psychosexuální)

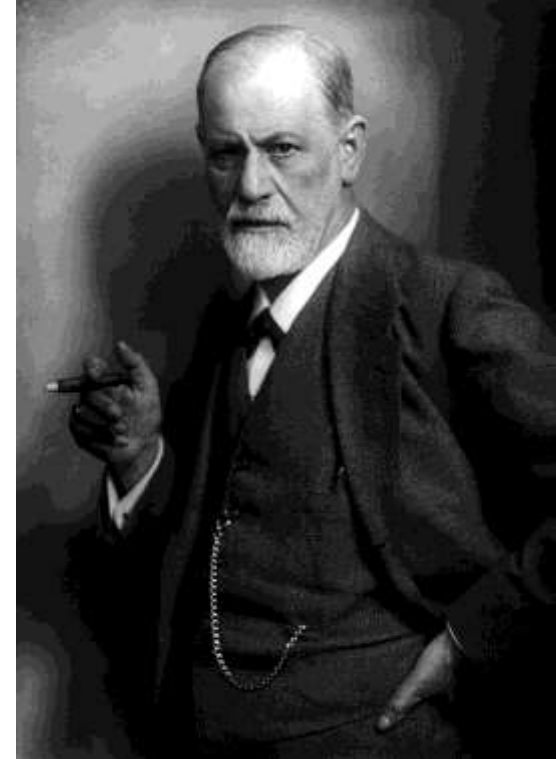
Latence 6–11 (do puberty)

- primárně vztahy s vrstevníky stejného pohlaví
- fixace v narušení v zmíněných vztazích
- měla by být vytěsněny předchozí fáze
- předchozí sexuální zážitky jsou obsazeny studem

Genitální 11+

- genitál u obou pohlaví předmětem slasti
- symetrické sexuální vzrušení mezi pohlavími

Kompletní psychická anatomie – ego, id, superego. Tj. jedinec je kompetentní balancovat (ego), to po čem touží (id) s tím, co je společensky přijatelné (superego). Pokud není = neuróza = někde to drhne = jedna složka je příliš silná nebo slabá.

Kohlberg (morální)

Prekonvenční

- *batole* – poslušnost – *trest x odměna*
- *předškolák* – hedonismus – *výhody x nevýhody*

Konvenční

- *předškolák až školák* – hodné dítě – *udržení dobrých vztahů*
- *školák* – svědomí a autority – *ohled na pohled autority, vina z autority*

Postkonvenční

- *puberták až adolescent* – společenská smlouva – *vina skupinového zájmu*
- *dospělý* – univerzální – *společné principy, vina ze sebe*

Prolíná se, ne každý dosáhne všech, ženy postkonvenčně nemají obvykle univerzalitu, místo toho morálku založenou na péči/altruismu.

2. LÉKAŘSKÁ FAKULTA
UNIVERZITA KARLOVA

IV. Erikson

Erikson (psychosociální)

- Analyzand Anny Freudové
- Psychoanalytik interpersonální
- Překrývá se s Freudem, ale důraz na sociální interakci
- Můžete některé přeskočit, ale pak vám to bude chybět
- Vždy je to konflikt, který má jedinec zakončit ideálně vznikem nějaké „ctnosti“
- Věků je 8 (a jsou vypsány v letech)
 - *pozor ale, věky jsou poměrně orientační, mění se pod faktory generací, vzdělání, místa narození, ...*
- Sociální moratoria (fáze vzdoru) – batolecí a adolescentní

Erikson (psychosociální)

0–1 důvěra x nedůvěra – ctnost naděje (tj. „může být ok“)

1–3 autonomie x stud – vůle (tj. „můžu sám“)

3–6 iniciativa x pocit viny – smysl (tj. „má to smysl“)

6–12 píle x méněcennost – kompetence (tj. „mám na to“)

12–18 identita x zmatení – věrnost (tj. „vím, kam patřím, vím, kdo jsem“)

18–30 intimita x izolace – láska (tj. „jsem partnerem, jsem rodičem“)

30–65 generativita x stagnace – péče (tj. „zařídil jsem svůj život, mohu už dávat světu“)

65+ integrita x zoufalství – moudrost (tj. „můj život měl význam“)

